

ساماندهی کاربرهای فعال با چرخ دستی در بازار تاریخی تبریز

شماره: ۲۹۳-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۴/۱۰/۲۳

گزارش ۲۱۳-۲-۴۵

RCTBZ.TABRIZ.IR

RCTABRIZ_IR

RCTABRIZ

RCTABRIZ

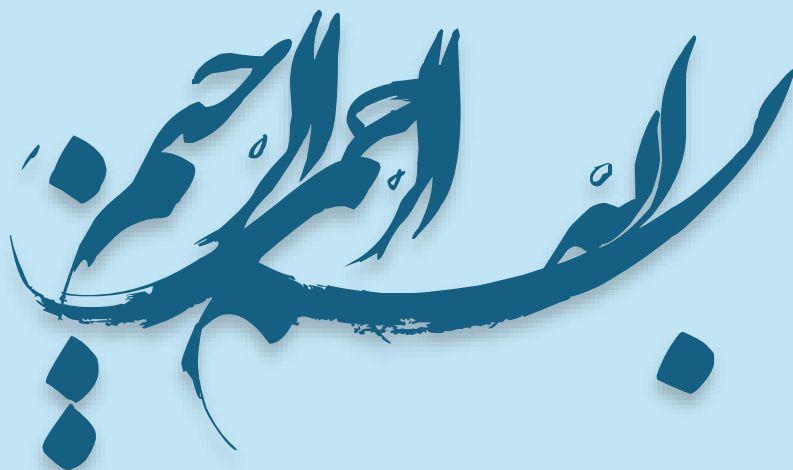

RCTABRIZ

RCTABRIZ

متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctabriz.ir قابل دریافت است.
آدرس: بزرگراه پاسداران، ورودی فرشته جنوبی، ساختمان شورا، ضلع شرقی طبقه اول

عنوان اصلی: ساماندهی باربرهای فعال با چرخ‌دستی در بازار تاریخی تبریز

عنوان فرعی:

پدیدآور: محمدرضا عیوضی

ناظر: معاونت پژوهشی مرکز

نوع و شماره گزارش: دیدگاه (۲۱۳-۲-۴۵)

شماره: ۲۹۳-۶/م/پ | تاریخ: ۱۴۰۴/۱۰/۲۳

متن (PDF) از طریق سایت مرکز قابل دریافت است

این متن در پرتال جامع مطالعات شهری ایران بارگذاری شده است

دریافت نظر و پیشنهاد: rctabrizz@gmail.ir | ۰۴۱-۴۱۵۱۰۴۱۲

آدرس: بزرگراه پاسداران، ورودی فرشته جنوبی، ساختمان شورا، ضلع شرقی طبقه اول

ساماندهی باربرهای فعال با چرخ‌دستی در بازار تاریخی تبریز

شماره: ۲۹۳-۶/م/پ

تاریخ: ۱۴۰۴/۱۰/۲۳

حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مرکز پژوهش‌های شورای شهر تبریز است.
متن (PDF) از طریق سایت مرکز به نشانی rctabriz.ir قابل دریافت است.
آدرس: بزرگراه پاسداران، ورودی فرشته جنوبی، ساختمان شورا، ضلع شرقی طبقه اول

مقدمه

بازار تبریز با وسعتی بالغ بر یک کیلومتر مربع و قرار گرفتن در مسیر جاده ابریشم، بزرگترین بازار سرپوشیده و به هم پیوسته جهان بوده، به دلیل اهمیت تاریخی آن در سال ۱۳۵۴ خورشیدی با شماره ۱۰۹۷ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده و در سال ۲۰۱۰ میلادی به عنوان یازدهمین اثر جهانی ایران در حافظه جهانی سازمان یونسکو به ثبت رسیده است. این اثر فاخر تاریخی، دارای ۵۵۰۰ باب حجره و مغازه، ۳۵ باب سرا، ۲۵ باب تیمچه، ۳۰ باب مسجد، ۲۰ باب راسنه، ۱۱ باب دالان، ۹ باب مدرسه دینی، ۵ باب حمام و ۴۰ گونه شغل، بزرگترین مرکز داد و ستد جاده ابریشم در مشرق زمین بوده است. مجموعه بازار جهانی تبریز با طولی بیش از یک کیلومتر که از سمت شرق به عمارت عالی‌قاو و از غرب به مسجد جامع و از شمال به رودخانه میدان‌چایی (مهرانه‌رود) منتهی می‌گردد، همواره مورد توجه و اهتمام جدی سیاحان و مورخان نامی جهان در تمامی دوره‌های تاریخی بوده است؛ از آن جمله می‌توان به سفرنامه‌های مارکوپولو اواسط نیمه دوم قرن ۷ هجری، حمدالله مستوفی و ابن بطوطه در قرن ۸ هجری اشاره کرد. ابن بطوطه در سنه ۷۲۱ هجری نوشته: «بازار تبریز یکی از بهترین بازارهایی بود که من در همه شهرهای دنیا دیده‌ام ...»

با توجه به کارکردهای مختلف بازار و نیز حجم قابل توجه دادوستد در آن (به دلیل وجود تعداد قابل توجهی از واحدهای تجاری شهر در آن و نیز کارکرد عمده‌تأ، عمده‌فروشی غالب این واحدهای تجاری)، همچنین وجود محدودیت‌های خاص به دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد بازار تبریز، وجود و حضور باربرها با چرخ‌دستی را بیش از پیش پررنگ‌تر می‌نماید.

وجود صنوف متنوع و متعدد با گردش مالی بالا در بازار و نیز قیمت قابل توجه اجناس، اشیاء و محصولات مبادله شده، همچنین با عنایت به مراجعه قابل توجه مردم اعم از شهروندان تبریزی و غیر تبریزی جهت تهیه مایحتاج خود، ضرورت بازنگری در حمل بار در این نقطه خاص از شهر را دوچندان می‌سازد و ضرورت دارد تا حمل بار در بازار، علاوه بر حفظ ظاهر سنتی آن، با بهره‌گیری از تکنولوژی‌های

جدید، شکلی نو و شفاف به خود گیرد تا ضمن تامین ایمنی مراجعه‌کنندگان به بازار، بازاریان و خود باربران، رضایت و آرامش خاطر استفاده‌کنندگان (صاحبان بار) از این خدمات را به همراه داشته باشد.

از آنجا که قانونگذار، مدیریت حمل‌ونقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه آن را به شهرداری‌ها محول کرده است، با امعان نظر به اهمیت حمل‌ونقل بار در اقتصاد شهری، سازمانی با عنوان «سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز» با هدف ساماندهی و بهبود وضعیت حمل‌ونقل بار در شهر تبریز و حومه آن از طریق مطالعه، برنامه‌ریزی، آموزش، نظارت، هماهنگی و مدیریت در امر حمل‌ونقل کالا و بار جهت جابجایی ایمن، مناسب و سریع کالا و بار طبق تعاریف قانونی و اقدامات ضروری در راستای کاهش تقاضای سفر با استفاده از توانمندی دولت الکترونیک و سامانه‌های هوشمند راه‌اندازی و شروع به کار نموده تا بر اساس وظایف تعریف شده در اساسنامه مصوب سازمان، ایفای نقش نموده و انتظارات همشه‌ریان و ذی‌نفعان را برآورده سازد.

جهت اجرایی‌شدن این طرح پیشنهادی، ضرورت دارد سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز و شهرداری فرهنگی-تاریخی منطقه ۸، پایگاه جهانی بازار تبریز (وابسته به اداره کل میراث فرهنگی-گردشگری و صنایع دستی استان آذربایجان شرقی) و هیئت امنای بازار همکاری تنگاتنگ داشته و با بهره‌گیری از نظر متخصصین امر و ذی‌نفعان، موارد ذکر شده در این طرح پیشنهادی را بازبینی نموده و در راستای اجرایی نمودن آن، برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات بعدی را انجام دهند.

۱) با توجه به تکنولوژی قدیمی چرخ‌دستی‌های مورد استفاده در بازار، طی مسابقه‌ای (مسابقه طراحی چرخ‌دستی‌های باربری بازار تبریز) با حفظ اصالت و شکل ظاهری آنها، چرخ‌دستی‌هایی کاربردی‌تر، امن‌تر، ایمن‌تر (برای باربرها و افرادی که در بازار گذر می‌کنند و نیز وسایلی که حمل می‌شوند)، روان‌تر و هوشمند طراحی شوند، (لازم به ذکر است در این طراحی‌ها باید با مطالعه میدانی، موارد و قسمت‌هایی از چرخ باربری که به عابرین آسیب می‌رساند باید احصاء و اصلاح شوند و نیز دستگاه جی‌پی‌اس، دو

و) قسمتی که باربران به چه زبان و یا زبان‌های خارجی آگاهی دارند آورده شود.

ز) سیستم پرداخت آنلاین حق الزحمه باربرها بر اساس مسافت طی شده، وزن بار و نوع بار لحاظ گردد.

۶) ایجاد امکان رصد بار، برای صاحب بار (فرستنده/گیرنده) بر روی اپلیکیشن‌ها و سایت سازمان، به این شکل که، صاحب بار از بدو درخواست باربر در اپلیکیشن‌ها، بر روی نقشه بازار تبریز، محل حضور و گذرگاه‌های مورد استفاده باربر، برای صاحب بار (فرستنده و گیرنده) و دستگاه نظارتی مربوطه قابل رصد خواهد بود؛ تا بتوانند مسیر حرکت باربران را بطور دقیق رصد نمایند (جهت اجرایی نمودن این امر می‌توان از جی‌پی‌اس تلفن همراه باربر و یا تعبیه دستگاه جی‌پی‌اس در خود چرخ دستی‌ها بهره گرفت).

۷) تعبیه قسمت بیمه بار در قسمت مخصوص حمل بار در بازار تاریخی تبریز (سایت و اپلیکیشن)؛ این قسمت توسط صاحب بار تکمیل می‌شود و قیمت و ارزش کالا توسط صاحب بار خوداظهاری می‌گردد و هزینه بیمه بار توسط شرکت بیمه که با این طرح همکاری خواهد نمود بصورت آنلاین اعلام و پرداخت می‌گردد.

مزایای طرح:

- ۱) ارتقاء سطح ایمنی عابرین در بازار و باربران.
- ۲) به‌روزرسانی چرخ دستی‌های حمل بار بازار تاریخی تبریز متناسب با بافت آن.
- ۳) ارتقای سطح امنیت بارهای حمل شده.
- ۴) امکان دسترسی سریع و آنلاین به باربر.
- ۵) امکان رصد بار توسط صاحب بار (فرستنده/گیرنده).
- ۶) امکان بیمه بار توسط صاحب بار بصورت خوداظهاری.
- ۷) یک‌دست و استاندارد کردن پوشش باربران.
- ۸) امکان ارزیابی و ارزشیابی باربران بصورت آنلاین (آداب معاشرت، پوشش، سلامت جسمی، روحی و روانی، کیفیت خدمات‌دهی، رعایت قوانین و مقررات وضع

دوربین مدار بسته جهت ثبت اتفاقات حین حمل بار و نیز ترازوی سوار به چرخ دستی تعبیه گردد).

۲) جمع‌آوری اطلاعات دقیق باربرهای شاغل در بازار و اخذ سوء پیشینه از دستگاه‌های ذی‌ربط و هیات امنای بازار.

۳) شماره‌گذاری چرخ دستی‌های فعال در بازار تاریخی تبریز.

۴) آموزش باربران فعال بازار تاریخی تبریز (با چرخ دستی) توسط سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز.

۵) با توجه به وجود سایت و اپلیکیشن تخصصی سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز و نیز اپلیکیشن تبریزیم، ایجاد قسمت مخصوص حمل بار به وسیله چرخ دستی در بازار تاریخی تبریز در آن سایت و اپلیکیشن‌ها، که شامل موارد زیر باشد:

- ا) مشخصات باربر (نام و نام خانوادگی، عکس باربر، شماره تماس باربر، شماره چرخ باربر)، تا کسانی که نیاز به باربر دارند با استفاده از اپلیکیشن به باربران دسترسی داشته باشند.
- ب) ایستگاه استقرار باربر (با انجام مطالعه و نیازسنجی‌های میدانی، ایستگاه‌هایی در سطح بازار، برای استقرار باربران تعریف گردد).
- ج) کروکی بازار و گذرهای آن در سایت و اپلیکیشن بارگزاری گردد تا امکان رصد باربران بصورت آنلاین برای مشتریان و بازرسان طرح که توسط سازمان تعریف شده امکان‌پذیر باشد.
- د) قسمت ارزیابی باربر (نظرسنجی مشتریان) وجود داشته باشد تا بصورت آنلاین خدمات‌دهی و عملکرد باربران برای برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و اقدامات بعدی، قابل رصد باشد.
- ه) قسمتی برای دوره‌های آموزشی پیش‌بینی شود تا باربر بتواند آنها شرکت نموده آموزش‌های لازم را طی کند (انواع دوره‌هایی که توسط سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز، پایگاه جهانی بازار تبریز و ... برگزار شده‌اند).

شده، وجدان کاری (مراقبت از بارها، مراقبت از اموال
موجود در مسیر و ...)

۹) امکان رصد میزان رضایت‌مندی گیرندگان خدمات از
باربران جهت رفع مشکلات و اتخاذ تدابیر لازم.

۱۰) امکان رصد میزان بار حمل شده (تناژ) توسط هر باربر

و ...

وجود صنوف متنوع و متعدد با گردش مالی بالا در بازار و نیز قیمت قابل توجه اجناس، اشیاء و محصولات مبادله شده، همچنین با عنایت به مراجعه قابل توجه مردم اعم از شهروندان تبریزی و غیر تبریزی جهت تهیه مایحتاج خود، ضرورت بازنگری در حمل بار در این نقطه خاص از شهر را دوجندان می‌سازد و ضرورت دارد تا حمل بار در بازار، علاوه بر حفظ ظاهر سنتی آن، با بهره‌گیری از تکنولوژی‌های جدید، شکلی نو و شفاف به خود گیرد تا ضمن تامین ایمنی مراجعه‌کنندگان به بازار، بازاریان و خود باربران، رضایت و آرامش خاطر استفاده‌کنندگان (صاحبان بار) از این خدمات را به همراه داشته باشد.

ضرورت دارد سازمان مدیریت حمل‌ونقل بار شهرداری تبریز و شهرداری فرهنگی-تاریخی منطقه ۸، پایگاه جهانی بازار تبریز (وابسته به اداره کل میراث فرهنگی-گردشگری و صنایع دستی استان آذربایجان شرقی) و هیئت امنای بازار همکاری تنگاتنگ داشته و با بهره‌گیری از نظر متخصصین امر و ذی‌نفعان، موارد ذکر شده در این طرح پیشنهادی را بازبینی نموده و در راستای اجرایی نمودن آن، برنامه‌ریزی‌ها و اقدامات بعدی را انجام دهند.

نظر رسمی	اظهاری نظر رسمی مرکز در موارد ارجاعی از طرف شورای اسلامی شهر یا شهرداری تبریز
دیدگاه	دیدگاه مرکز در موارد جاری شهری و نقد عملکرد و فعالیت‌های شهرداری و سایر دستگاه‌های اجرایی
گزارش تخصصی	گزارش تخصصی مستخرج از کمیته‌ها، گروه‌های کانونی یا نشست‌ها
انتقال دانش	ارسال مطالب گزیده شده یا چکیده مطالب و گزارش‌های سایر مراکز پژوهشی یا نشست‌های خارج از مرکز
یادداشت	اظهاری نظر کارشناسی توسط افراد خبره که لزوماً مورد تأیید مرکز نیست
انعکاس	تبیین پیشنهاد، انتظار یا مطالبه کارشناسی یا مردمی
خلاصه مدیریت	خلاصه مدیریتی طرح‌های مطالعاتی انجام شده در مرکز
افکارسنجی	گزارش مستخرج از افکارسنجی عمومی یا موردی
داده‌کاوی	گزارش تولید شده با استفاده از ظرفیت‌های هوش مصنوعی
تجربه مدیریت	گزارش تجربیات حوزه مدیریت شهری سایر شهرهای داخل و خارج کشور یا گزارش تجربه‌نگاری مدیریت شهری
پرسمان	بیان مسئله یا طرح سؤالاتی در خصوص مسائل جاری شهر از مدیریت شهری و درخواست پاسخگویی
شناخت شهر	گزارش شناخت وضع موجود در قالب متن نقشه یا اینفوگرافی
اسناد مرکز	آیین‌نامه‌ها، فرم‌ها، دفترچه‌های راهنما و سایر مستندات مربوط به شیوه فعالیت مرکز

با توجه به هزینه‌های زیست‌محیطی استفاده از کاغذ، متن کلیه اسناد، گزارش‌ها و طرح‌های پژوهشی تهیه شده در مرکز به نشانی: rctabriz.ir قابل دسترسی است.